

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра криміналістики

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Психологія слідчої та прокурорської діяльності»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Психологія слідчої та прокурорської діяльності» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 15 с.

Розробники:

Шепітько Валерій Юрійович, доктор юридичних наук, професор,

Костенко Марина Володимирівна, кандидатка юридичних наук,
доцентка,

Чорний Геннадій Олексійович, кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри криміналістики

(протокол № 14 від 23 червня 2021 р.)

Оновлену редакцію затверджено на засіданні кафедри криміналістики

(протокол № 7 від 16 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри - Шепітько Валерій Юрійович, доктор юридичних наук, професор

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Психологія слідчої та прокурорської діяльності
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Шепітько Валерій Юрійович, завідувач кафедри криміналістики, д.ю.н., професор
Контактний телефон	050 593 30 33
E-mail	Shepitko.valery@gmail.com
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Viber 0505933033
Викладач	Костенко Марина Володимирівна, доцентка кафедри криміналістики, к.ю.н., доцентка
Контактний телефон	067 577 3009
E-mail	m.v.kostenko@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	https://www.facebook.com/profile.php?id=100006639399057
Викладач	Чорний Геннадій Олексійович, доцент кафедри криміналістики, к.ю.н., доцент
Контактний телефон	050 403 26 59
E-mail	Chernygenadiy@gmail.com
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Viber 0504032659

Анотація навчальної дисципліни

Розкривається сутність психології слідчої та прокурорської діяльності, розуміння її базових категорій. Аналізується зміст і значення закономірностей та механізмів психіки людини у сфері суспільних відносин, регульованих правом. Надається уявлення про предмет, завдання, методи психології слідчої та прокурорської діяльності; психологічну характеристику слідчої та прокурорської діяльності; особистість прокурора та слідчого; юридичну професіограму прокурора та слідчого; психоемоційну напруженість у діяльності прокурора та слідчого; професійну деформацію прокурора та слідчого, шляхи її подолання; психологію невербальних слідчих (розшукових)

дій (огляду, обшуку, слідчого експерименту); психологію вербальних слідчих (розшукових) дій (допиту, одночасного допиту, пред'явлення для впізнання); психологічні основи процесуального керування прокурора при проведенні слідчих (розшукових) дій; залучення спеціальних знань до проведення слідчих (розшукових) дій; психологічний профіль; психологію обвинуваченого; захисну домінанту; психологію прийняття рішення прокурором та слідчим; психологічні основи дебатів прокурора.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування високого рівня наукових знань, необхідних для здійснення правозастосовної, правоохоронної та правозахисної діяльності на стадії досудового розслідування з урахуванням закономірностей та механізмів психіки людини у сфері регульованих правом суспільних відносин, вироблення основних умінь та навичок застосування методів психології слідчої та прокурорської діяльності, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок діяльності правника.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань щодо найбільш ефективних методів і засобів здійснення правозастосовної, правоохоронної та правозахисної діяльності, психологічних особливостей та умов процесуальної діяльності слідчого та прокурора;
- опанування інструментарієм та базовими категоріями психології слідчої та прокурорської діяльності;
- визначення актуальних проблем психології слідчої та прокурорської діяльності та напрямів сучасних наукових досліджень;
- набуття компетентностей стосовно методів і засобів здійснення слідчої та прокурорської діяльності;

- формування навичок та вміння прийняття рішення прокурором та слідчим;
- створення здатності до подолання психоемоційної напруженості у діяльності прокурора та слідчого;
- усвідомлення психологічних особливостей проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій;
- опанування інструментарієм психологічних основ дебатів прокурора.

***Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.
Міждисциплінарні зв'язки***

Пререквізити: «Кримінальний процес», «Цивільний процес», «Криміналістика».

Кореквізити: «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці», «Розслідування злочинів: загальнокриміналістичні засади методики, тактики та технологій», «Теорія і практика кримінального-процесуального доказування», «Нагляд прокурора за проведенням слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій», «Прокурор в особливих порядках кримінального провадження».

Постреквізити: -

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1. Аналізувати природу та місце психології слідчої та прокурорської діяльності, її зв'язки з загальною, юридичною психологією та юридичними науками.

РН НД 2. Демонструвати знання предмету психології слідчої та прокурорської діяльності та основних закономірностей психіки слідчого та прокурора у діяльності з розслідування злочинів.

РН НД 3. Демонструвати навички використання спеціальних психологічних методів в професійній діяльності слідчого та прокурора на засадах сучасних психологічних технологій організації збору, обробки та інтерпретації даних про особистість.

РН НД 4. Аналізувати види психологічних характеристик процесуальної діяльності слідчого та прокурора.

РН НД 5. Аналізувати види психологічних характеристик процесуальної діяльності слідчого та прокурора.

РН НД 6. Застосовувати психологічні знання в конструктивній, пізнавальній, комунікативній, посвідчувальній та соціальній діяльності слідчого та прокурора.

РН НД 7. Аналізувати психологічні особливості проведення вербальних та невербальних слідчих (розшукових) дій.

РН НД 8. Застосовувати рефлексивне мислення та управління у слідчій та прокурорській діяльності.

РН НД 9. Демонструвати навички в психології проведення різних видів допиту.

РН НД 10. Інтегрувати складні психологічні завдання при проведенні пред'явлення для впізнання, слідчого експерименту, огляду місця події, обшуку.

РН НД 11. Аналізувати конфліктні слідчі ситуації, професійні дискусії та обговорення, логічно аргументувати свою точку зору.

РН НД 12. Розуміти структуру правосвідомості слідчого та прокурора, особливості професійної інтуїції та їх вплив на прийняття

Види навчальних занять та самостійна робота

для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)	Самостійна робота (в годинах)
--------------	--------------------------------------	---

	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Предмет, завдання, методи психології слідчої та прокурорської діяльності	Предмет, завдання, методи психології слідчої та прокурорської діяльності	8
2	Компоненти психологічної характеристики процесуальної діяльності. Сутність та види слідчої та прокурорської діяльності	Компоненти психологічної характеристики процесуальної діяльності. Сутність та види слідчої та прокурорської діяльності	8
3	Психологія слідчого та прокурора. Структура особистості слідчого та прокурора	Психологія слідчого та прокурора. Структура особистості слідчого та прокурора	8
4	Психоемоційна напруженість у діяльності прокурора та слідчого. Професійна деформація та шляхи її подолання	Психоемоційна напруженість у діяльності прокурора та слідчого. Професійна деформація та шляхи її подолання	8
5	Психологія огляду місця події. Психологія обшуку	Психологія огляду місця події. Психологія обшуку	8
6	Психологія допиту. Психологія обвинуваченого. Психологічні засоби виявлення неправди у показаннях допитуваних	Психологія допиту. Психологія обвинуваченого. Психологічні засоби виявлення неправди у показаннях допитуваних	8
7	Психологія пред'явлення для впізнання, психологія слідчого експерименту	Психологія пред'явлення для впізнання, психологія слідчого експерименту	8
8	Психологія протидії розслідуванню кримінального правопорушення зацікавленими особами.	Психологія протидії розслідуванню кримінального правопорушення зацікавленими особами	8
9	Поняття, мета та завдання використання спеціальних знань у слідчій та прокурорській діяльності. Психологічний профіль	Поняття, мета та завдання використання спеціальних знань у слідчій та прокурорській діяльності. Психологічний профіль	8
10	Психологічні основи процесуального	Психологічні основи процесуального керування	8

	керування прокурора при проведенні слідчих (розшукових) дій. Психологія прийняття рішення прокурором та слідчим. Психологічні основи дебатів прокурора	прокурора при проведенні слідчих (розшукових) дій. Психологія прийняття рішення прокурором та слідчим. Психологічні основи дебатів прокурора	
--	--	--	--

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Предмет, методи психології слідчої та прокурорської діяльності. Професіограма прокурора та слідчого. Особистість прокурора та слідчого	Предмет, методи психології слідчої та прокурорської діяльності. Професіограма прокурора та слідчого. Особистість прокурора та слідчого	110
2	Психологія проведення вербальних та невербальних слідчих (розшукових) дій	Психологія проведення вербальних та невербальних слідчих (розшукових) дій. Психологічні основи дебатів прокурора.	
3	Психологічні основи процесуального керування прокурора при проведенні слідчих (розшукових) дій. Психологія прийняття рішення прокурором та слідчим. Психологічні основи дебатів прокурора.		

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури;
- вивчення методичних, демонстраційних матеріалів;
- аналіз дидактичних матеріалів, запропонованих викладачем;

- робота над кейсами, портфоліо психодіагностичних методик;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Планах та завданнях до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психологія слідчої та прокурорської діяльності» для студентів денної/заочної форми навчання.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Кримінальний кодекс України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Про судову експертизу: Закон України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 № 1950/5).
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
5. Про затвердження Порядку проведення судово-психіатричної експертизи: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.05.2018 р. № 865. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
6. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: Наказ МВС України від 06.07.2017 № 570, зареєстрований в

Література

Основна література

1. Бочелюк В. Й. Юридична психологія: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2018. 336 с.
2. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. 952 с.
3. Кацавець Р. С. Юридична психологія: навч. посіб. 2-ге вид., допов. Київ: Алерта, 2019. 150 с.
4. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: посіб. для підгот. до іспиту. Харків: Право, 2019. 192 с.
5. Психологія судового процесу (психолого-правовий аспект) : науково-практичний посібник / М. М. Ясинюк вступ, гл. 1 – 21, гл. 23, Д. М. Ясинюк гл. 22; За заг. ред. д.ю.н., професора М. М. Ясинка. – Київ.: Алерта, 2017. – 206 с.
6. Тіщенко В. В., Загородній В. Є., Белік Л. С. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності: навчально-методичний посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 160 с.
7. Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія: підручник. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2019. 288 с.
8. Юридична психологія: підручник / за заг. Редакцією О. М. Бандурки; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Майдан, 2018. 684 с.

Додаткова література

1. Алексейчук В. І. Огляд місця події: тактика і психологія. Монографія / В. І. Алексейчук; за ред. проф. В. О. Коновалової. Харків.: Вид. агенція «Апостіль», 2011. 232 с.

2. Бишевець О. В. Тактико-психологічне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій. За ред. Проф. М.А. Погорецького. Київ. Алерта., 2015. 140 с.
3. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія. Київ.: Центр навчальної літератури, 2019. 112 с.
4. Гетьман Т. О., Кричковська Т. Д. Проблеми вікової психології: хрестоматія. Київ.: КНТ, 2021. 469 с.
5. Дружилов С. А. Психология профессионализма. Инженерно-психологический подход: монография. Харьков: Гуманитарный центр. 2017. 360 с.
6. Засекіна Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування (навчальний посібник). Київ.: ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.
7. Ільїна Н. М., Мисник С. О. Загальна психологія: теорія та практикум: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2017. 352 с.
8. Кацавець Р. С. Правова психологія. Навчальний посібник. Київ.: Алерта, 2021. 120 с.
9. Кацавець Р. С. Психологія особистості. Навчальний посібник. Київ.: Алерта, 2021. 134 с.
10. Кацавець Р. С. Судова психологія: Навчальний посібник. Київ.: Алерта, 2016. 117 с.
11. Кудерміна О. І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності: монографія. Чернівці: Наші книги, 2012. 415 с.
12. Малкова Т. М. Візуальна психодіагностика. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. 132 с.
13. Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики : навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга, 2019. 442 с.
14. Психологія слідчої діяльності: начальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / [В. Г. Андросюк, О. М. Корнеєв, О.І. Кудерміна та ін.]; [за заг. ред.. Л. І. Казміренко]. Київ.: Правова єдність, 2009. 200 с.

15. Розов В. І. Основи психології для правоохоронців: Навчальний посібник. Київ.: КНТ, 2020. 306 с.

16. Розов В. И. Психология экстремальных ситуаций: адаптивность к стрессу и психологическое обеспечение: Научно-практическое пособие. Київ.: Сварог, 2020. 480 с.

17. Тіщенко В.В., Загородній В.Є., Белік Л.С. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності : навчально-методичний посібник / В.В. Тіщенко, В.Є. Загородній, Л.С. Белік. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 160 с.

18. Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика: системно-структурний аналіз : монографія. Харків: Харків юрид., 2007. 431 с.

19. Шепітько В. Ю. Психологія судової діяльності: навч. посіб. Харків: Право, 2006. 160 с.

20. Яремчук В. О. Організація та тактика залучення спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій. Монографія. За ред. проф. Шепітька В. Ю. Харків.: Вид. агенція «Апостіль», 2015. 228 с.

Інтернет-ресурси

Сайт Ради Європи - <http://www.coe.kiev.ua>

Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» - <http://www.justicereformukraine.eu/uk/>

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України - <https://ccu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора - <https://www.gp.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Національної поліції України - <https://www.npu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Державного бюро розслідувань - <https://dbr.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Служби безпеки України - <https://ssu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України - <https://nabu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Державної податкової служби - <https://tax.gov.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри криміналістики. URL:http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=79:kafedra-kriminalistiki&Itemid=151

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого»

https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекцій). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Психологія слідчої та прокурорської діяльності» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо.

Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за

результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

